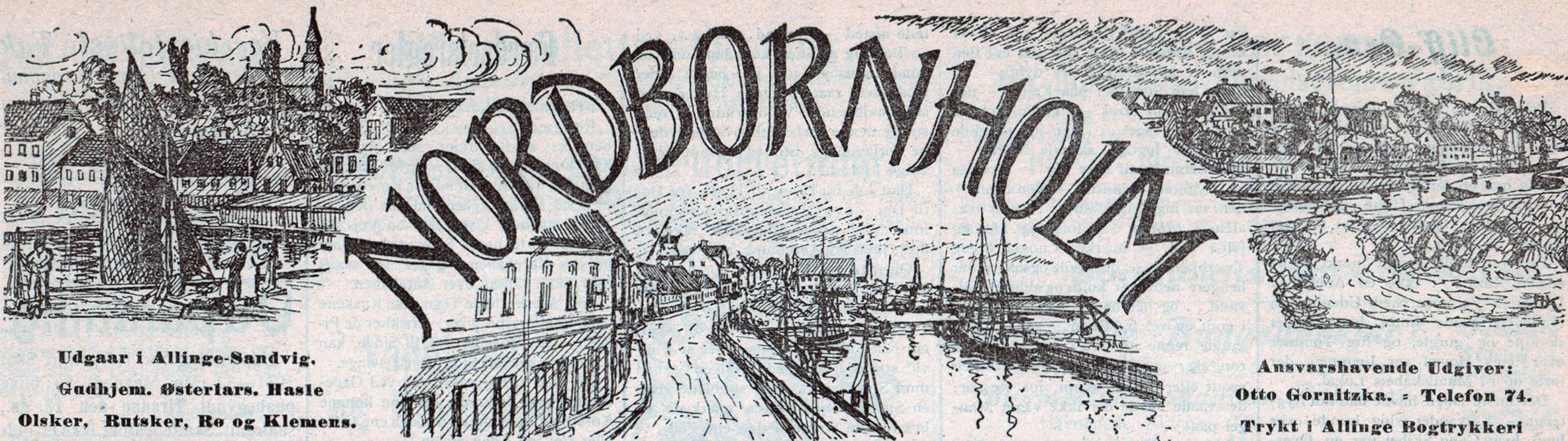

Udgaar i Allinge-Sandvig.
Gudhjem. Østerlars. Hasle
Ølsker, Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Udgever:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri

Nr. 202	Alm. Annoncer 10 Øre Forretningsann. 8 -	pr. mm, efterf. Gange 8 Ø. 6 Ø.	Fredag den 12. Juni.	Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgaar.	1931
---------	---	------------------------------------	----------------------	---	------

Jagten efter Lykken.

En munter Fortælling af
KAJ BRUSEN.

— O —

— Tænk, fyrretyve Tusinde Kroner, hviskede Henny betaget og saa drømmende fra Lotterisedlen til Trækningslisterne, som Thorvald havde klippet ud af tre Aviser for at være sikker i sin Sag.

— Fyrretyve Tusinde, gentog hun aandelst, idet hun sank ned i Kurvestolen og gennem Vinduet betragtede den nedgaaende Sols Straaler, der kastede det sidste rødmende Skær ind over hendes letpudrede Kind og Næse. Saa kan vi altsaa gifte os, hvornaar det skal være.

— Det kan vi, min egen lille Pige, lod det højtideligt fra Thorvald. Han havde stillet sig bag Stolen og stirrede i tavs Beundring paa den snorlige Skilning i hendes gyldenbrune Haarpragt.

— At tænke sig, fortsatte han og greb hendes Haand og trykkede den kærligt. Havde jeg ikke tilfældigt set i Trækningslisten, saa havde vi ikke vidst det nu.

— Aa nej. Henny Kjær saa andægtigt paa Lotterisedlen, der laa i Vindueskarmen. Tænk, at den lille Lap dér er saa meget værd, sagde hun og pegede paa Sedlen. Er det ikke pudsig?

— Den er meget mere værd end de de skallede fyrretyve Tusind, fastslog Thorvald med Eftertryk og greb hendes Haand. Det er hele vores Lykke, der ligger der. Nu kan vi gifte os. Vi kan købe de Møbler, vi saa paa forleden. Vi kan holde Bryllup paa Skedebanen og købe os en Andelslejlighed med alle mulige Bekvemmeligheder, W. C., elektrisk Lys og Bankaltan og „Al Adgang forbudt med Pakker ad Hovedtrappen“ og . . .

— Aah, hvor er det dejligt! hviskede Henny og sukkede dybt. Og saa tager vi Fader med, naar vi flytter.

— Hvad gør vi? Thorvald slap uvilkaarligt hendes Haand og stirrede forbauset paa hende.

— Ja, Thorvald. Far har saa længe været ked af at være Viceværter her. Han bliver mere og mere ophidset og nervøs for hver Dag, der gaar. Jeg tror nu ogsaa, de øvrige Beboere gør, hvad de kan, for at drille ham med at kaste alt muligt Skrammel ud af Vinduet og ned i Gaarden. Tænk, i Morges var der nogen, der kastede gamle røgede Sild lige ned i Hovedet paa ham. De driller ham med at tømme deres Skraldespande om Aftenen ved siden af Skarnkasserne, bare for at han skal have mere at fejle om Morgen. Er det ikke Synd? Du kan tro, han bliver glad, naar han hører, at Du har vundet i Lotteriet, og at vi skal flytte. Jeg tror, at . . .

Hun tav brat og gav sig til at lytte. Nede i Gaarden havde en Sanger taget Opstilling.

— Hør, hviskede hun og trak ham ned ved Siden af sig i Kurvestolen. Den knagede fælt under den dobbelte Byrde. Ganske tydeligt lod Sangen op til dem. det var en smægtende Kærlighedsvisse, sunget med grødet vibrerende Stemme.

— Stakkels Mand, hviskede Henny og rejste sig og lukkede Vinduet op. Thorvald Østergaard lændede sig over hende og kikkede ned til Sangeren, der hilste jovialt og strøg sin Sixpence, medens han gled over i tredje Vers. Det var saa gribende, at Henny fik Taarer i Øjnene af Rørelse.

„Oftest stundom jeg om Hjertet li-i-e-d-e-r,“ sang Manden dernede med skælvende Stemme og slog sig for Brystet,

„kommer Du i Drømme til mig hen, og mens Taaren ud af Øjet gli-i-er, giver Du mig den faste Frej igen.“

Han snød Næsen og begyndte at spille paa Mundharpe.

— Giv ham en Krone, hviskede Henny og saa bønligt paa Thorvald. Han har sikkert kendt bedre Dage. Han har maaske elsket en Pige og ikke haft Raad til at gifte sig med hende . . .

— Hvor er Du god, mumlede Thorvald rørt. Han tog en Krone op af Lommen, greb et Stykke Papir, der laa i Vindueskarmen, pakkede Kronen deri og kastede den ud af Vinduet, som han lukkede igen.

— Min egen Kone, hviskede han ømt og satte sig og tog hende paa Skødet. Længe sad de og lyttede til Sangen dernede. De hørte Sangeren sige Farvel og Tak. Ingen af dem talte. De saa hinanden i Øjnene og lo af Lykke. Sangeren hørtes nu i en anden Gaard længere borte.

— Jeg kunde forgyldte Dig, sagde Thorvald stille. Han vilde netop til at kysse hendes ene Øje, da hans Blik faldt paa Vindueskarmen. Med et Sæt foer han op. Han ænsede ikke, at Henny slog en halv Saltomortale og trillede henad Gulvtæppet. Febrilsk og med Øjnene paa Silke vendte og drejede Urtepotterne i Vindueskarmen, medens en dødelig Blegthed lagde sig over hans Ansigt.

— Lotterisedlen, mumlede han hæst og stirrede paa hende med aaben Mund Lotterisedlen, gentog hun og rejste sig fortumlet. Hvad er der med den?

— Den er væk, lod det tonløst, medens han fortvivlet slog sig paa Panden. Aah, Gud hjælpe mig. Jeg har pakket Kronen ind i Lotterisedlen. Fyrretyve Tusind og en Krone har jeg smidt ud af Vinduet. Han gav sig til at steppe frem og tilbage paa Gulvet, medens han fortvivlet rev sig i Haaret. Hele Gevinsten, skreg han og lændede sig ud af Vinduet, som vilde han styrte sig ud.

— Skynd Dig, raabte Henny med alle Tegn paa Rædsel malet i sit Ansigt. Hør, han synger henne i Numer sytten. Han har nok ikke opdaget, at det var en Lotteriseddel, Kronen var pakket ind i, siden han synger endnu. Skynd Dig.

Hun halvvejs trak og slæbte ham ud af Stuen og puffede ham ud af Døren.

Thorvald Østergaard styrtede ned ad Trapperne. Det rørte ham ikke en Drøjt, at han i Forbifarten stødte til en trivelig Madamme, saa hun tabte at Rødkaalshoved, hun bar under Armen. Han bandede stygt, idet Hovedet trillede ind mellem hans Ben og fik ham til at tabe Balancen og stødte Panden mod Haandtaget i Gadedøren. Ned ad Gaden foer han og ind i Numer sytten.

— Aa, Gudskelov, stønnede han, idet han i fuld Fart svingede ind ad Porten og fik Øje paa Sangeren, der hastigt vendte sig ved Lyden af hans Skridt. Stands raabte Thorvald Østergaard og nærmede sig ham. Han saa et forskrækket Glimt i Mandens Øjne; saa ham snurre rundt paa Hælen og sætte i fuld Firspring over Gaarden og adræt som et Egn hoppe op paa en Lyskasse, parat til at svinge sig over et Plankeværk. Vil De komme ned øjeblikkelig, skreg Thorvald Østergaard ophidset og stirrede paa Manden, der nu var halvsig over Plankeværket. Manden grinede og forsvandt paa den anden Side — Store Gud, jamrede Thorvald Østergaard og mærkede den kolde Sved drive frem paa sin Pande.

— Rapportjæger, Snushane, hørte han Folk raabe ned fra Vinduerne, medens han kravlede over Plankeværket for lige at se et Glimt af Sangeren, der forsvandt ind i en Port i en anden Gade.

Han hørte ham ruske i Dørhaandtaget inde i Porten. Den var laaset.

— Aa, Gud være lovet, gispede Thorvald Østergaard og lod sin Haand falde ned paa hans Skulder, i samme Nu, som Manden vendte sig om og langede ham et Stød i Maven. Thorvald Østergaard mærkede det sortne og flimre for sine Øjne, og som i Taager saa han Sangeren gøre Tegn til at forsvinde. Halvt mekanisk stak han sit ene Ben frem, fik Manden til at snuble og laa i næste Sekund ovenpaa ham med Knæet paa hans Bryst.

— Naade, skreg Sangeren og gispede efter Vejret.

— Hid med Lotterisedsen, skreg Thorvald Østergaard vildt og ruskede ham.

— Lotterisedlen? — Manden stirrede forbløffet paa ham.

— Ja. — Thorvald Østergaard saa rødt nu og stønnede tungt. — Ingen Udflugter her. Jeg smed en Krone ned til Dem i en Gaard her henne. Den var ved en Fejltagelse pakket ind i en Lotteriseddel. Op med den. — Hid med den. — Han saa Manden aabne Munden og fortsatte højere og ubehersket. — Ikke et Ord. Hid med Lotterisedlen eller jeg rusker Dem ihjel.

— Er De gal, Mand? skreg Sangeren fortvivlet. Jeg har ingen Lotteriseddel set. Jeg fik en Krone. Papiret, der var om den, smed jeg i Lyskassen derhenne.

— Gjør De? Thorvald Østergaard slap uvilkaarligt sit Tag og rejste sig. Sangeren rejste sig samtidig.

— Jeg troede, De var en Panser, mumlede han og rettede paa det lille Overskæg og børstede sig.

— Er De ganske sikker paa, at De lagde Papiret, der var om Kronen, i Lyskassen? spurgte Thorvald Østergaard og betragtede ham mistroisk.

— Ved min Sangerære og Amager, svor Sangeren højtideligt og pegede rundt om sin Hals.

— Godt. Thorvald Østergaard trak Vejret dybt og tog sig til sin Bule. Godt, gentog han og rakte Sangeren sin Haand.

— Jeg tror Dem, og endnu mere. Jeg giver Dem ti Kroner for at hjælpe mig med at finde Sedlen igen. . . .

Det var blevet mørkt. Tavs og grundende, men med Haabet spirende i sit Bryst vandrede Thorvald Østergaard tilbage ved Siden af Sangeren. Stille listede de ind i Gaarden. Der var Lys oppe hos Henny.

— Jeg tror, det var den der, mumlede Sangeren. Han pegede paa den første og strøg en Tændstik. Thorvald Østergaard tvang alle Følelser af Væmmelse paa Flugt, medens han gav sig til at rode i Skarnkassens Indhold.

— Der maa være fyldt noget paa siden, oplyste Sangeren og strøg flere Tændstikker, medens de tømte Skarnkassens Indhold ud i Gaarden.

— Og De er ganske sikker paa, at det var her, spurgte Thorvald Østergaard. Han mærkede Haabet svinde mere og mere bort, efterhaanden som de naaede Bunden. Der laa nu kun nogle smaa Papirlapper tilbage. De bøjede sig begge samtidig for at tage dem op, da pludselig en mørk Skikkelse kom listende bag dem. Han løftede en svær og tung Knippel over Thorvald Østergaards Hoved. Der lod en Susen i Luften; et langt, klagende Suk, og Thorvald Østergaard segnede halvt bevidstløs om i Skarnbunken, der havde dynget sig op bag ham.

— Elendige Pak, brølede Manden, der havde svunget Kniplen. Jeg skal gi' Jer. Jeg skal min Salighed gi' Jer. Endelig snuppede jeg Jer paa fersk Gerning med at smide Skarnet rundt i Gaarden. — Han hævdede Knippelen igen.

— Hjælp, hjælp, hylede Sangeren

og satte i vild Flugt over Plankeværket.

Thorvald Østergaard lukkede Øjnene og aabnede dem træt igen. Han hørte Manden udstøde uartikulerede Lyde. Selv formaaede han intet at sige. Husbeboerne aabnede Vinduerne og raabte paa Nattero. Manden nærmede sig ham igen og loftede Knippelen, netop som Henny kom farende og holdt hans Haand tilbage.

— Pas paa, Far, Du slaar ham jo ihjel, raabte hun rædselslagen og gik hen og bøjede sig over Thorvald og hjalp ham paa Benene.

— Gud, skreg hun pludselig og stirrede forskrækket paa ham. Er det Dig, Thorvald?

Thorvald Østergaard virrede med Hovedet og tog sig med den ene Haand til Bulen i Panden og med den anden til een, der var ved at danne sig i Nakken.

— Lotterisedlen, mumlede han og stirrede modfaldent fra den ene til den anden. Sangeren sagde, at den laa her i Skarnkassen.

— Lotterisedlen! Hennys Stemme klang af Forbavelse. — Skarnkassen? Gud, sikke noget Vrovl, Thorvald. Jeg fandt den nede paa Gulvet, lige efter at Du var gaaet. Den maa være blæst ned, dengang vi aabnede Vinduet. Jeg har siddet og ventet paa Dig hele Aftenen . . .

— Til Lykke, sagde Hennys Fader, da de alle tre var kommet op. Og undskyld Knippelen. Jeg kunde jo ikke se i Mørke, at det var Dem, Hr. Østergaard.

— Har intet at sige, lod det trætte Svar fra Thorvald. Han sad i en blød Sofa med Hennys bløde Haand i sin, og hans Hoved hvilede paa en blød hjemmestrikket Pølle.

— Det var Jagten efter Lykken, sagde Henny filosofisk og saa medfølelse paa ham.

Fra Dag til Dag

Eksportslagteriernes Slagtninger.

1930 blev der paa Eksportslagteriernes slagtet 6.131,700 Svin, 13,083 Heste, 221,979 Stk. stort Kvæg, 216,680 Fedekalve, 176,959 Spædekcalve og 49,434 Faar og Geder. Antallet af slagtede Søer var i 1930 over 20 pCt større end i 1929.

Papir sluger Skovene!

Verdensproduktionen af Papir er i Øjeblikket 20 Millioner Tons. hvoraf ca. 12 Millioner gaar til Fremstilling af Aviser. Til Fremstilling af et eneste Oplag af et amerikansk Blads Søndagsnummer medgaar et Areal paa 2,14 Kvadratkilometer Naaleskov.

Sagkyndige har beregnet, at vor Klode i Løbet af 80 til 100 Aar vil være fuldstændig blottet for Træ, saafremt det nuværende Papirforbrug holder sig. Man har prøvet ved Krydsning af 125 forskellige Poppeltræer at opelske en meget hurtig opvoksende Træsart, der skal bøde paa den truende Træmangel.

Sko af Guld-fiskeskind.

Det sidste nye paa Skotøjsmodens Omraade er Sko af Guld-fiskeskind. Naturligvis er det Amerika, der lancerer Moden, og som synes, den er herlig. Den nye Møde har i hvert Fald een Fordel for dem, der vil dyrke den — man risikerer ikke at møde mange Guld-

fiskesko, idet et Par, lavet af japanske Guld-fiskeskind, kommer til at koste ca. 300 Kr.

Hjælpekassens Virksomhed 1929-30.

I Regnskabsaaret 1929-30 modtog 99,294 Hovedpersoner Understøttelse af Hjælpekasserne. Det udbetalte Beløb var 14,984,000 Kr. Hjælpekassernes samlede Indtægt var 16,0 Mill. Kr., hvoraf 15,9 Mill. var Tilskud til Kommunerne.

Fattigunderstøttelsen 1929-30.

I Løbet af Finansaaret 1929-30 modtog ialt 113,172 Hovedpersoner Fattigunderstøttelse; af disse var 21,476, ca. 1/5, som i de sidste 6 Maaneder af Regnskabsaaret havde modtaget vedvarende egentlig Fattighjælp, og som fremdeles ved Aarets Udgang var under fast Fattigforsørgelse („Den faste Stab af trængende“). 20,733 Hovedpersoner modtog Fattigunderstøttelse alene som Alimantationshjælp.

Aldersrenten 1929-30.

Antallet af Rentenydere i Danmark var 31. Marts f. A. 98,501 Personer, fordelt med 23,488 i Hovedstaden, 26,218 i Provinsbyerne og 48,795 i Landsdistrikterne. Den samlede Udgift til Aldersrentenyderne udgjorde 59,856,000 Kr., hvoraf 47 Mill. Kr. til egentlig Aldersrente, 7 Mill. til Underhold i Alderdomshjem, Resten til forskellige Tillæg. Staten betaler 7/12 Kommunerne 9/12 af Beløbet.

Enkebørnsunderstøttelse 1929-30.

Den samlede Udgift til Enkebørnsunderstøttelsen i Regnskabsaaret 1929/30 udgjorde 2,2 Mill. Kr. Der blev understøttet 7,546 Enker med 14,997 Børn, samt 442 forældreløse Børn. Den siden 1920-21 stedfundne Nedgang i Antallet af understøttede Personer har fortsat sig i 1929/30.

Oplysninger om Værgeraadsbørn.

Værgeraadene har i 1930 truffet Beslutning om Fjernelse af 1103 Børn fra Hjemmene. Af de fjernede var 646 Drengene, 457 Piger; 385 var fra København, 359 fra Provinsbyerne og 359 fra Landet. Det samlede Antal uden for Hjemmet anbragte Børn under Værgeraadsforsorg var 5614 ved Udgangen af 1930.

Danmarks Smørproduktion i 1930.

Smørproduktionen udgjorde i 1930 190 Mill. kg, medens Mælkemængden var 4843 Mill. kg. Hjemmeforbruget af Smør var 21 Mill. kg eller 11 pCt af den samlede Produktion. Mælkemængden er i Løbet af de sidste 8 Aar stegt med 37 pCt, Smørmængden med 44 pCt. Hjemmeforbruget har holdt sig temmeligt konstant de sidste 8 Aar.

Sygekasser,

— „Assurandøren“ offentliggør en Beretning fra Direktøren for Sygekassevæsenet. Ved Udgangen af 1929 var der her i Landet 1647 statsanerkendte Sygekasser, deraf 38 paa Færøerne, 60 i København, 133 i Provinsbyerne, 581 paa Landet i Øststifterne og 835 paa Landet i Jylland. 44 var faglige; Medlemsantallet var ca. 2 Millioner, Nettoformuen var ca. 41 Mill. Kr. incl. Stats- og Kommunaltilskud. Medlemsbidragene androg i 1929 ca. 30 Mill. Kr.; ca. 215,000 Medlemmer havde været sygemeldte i Aarets Løb.

Cliff-Øen.

—0—

Peter Dawes laa paa høje Side med Hovedet hvilende paa sin høje Haand og hele Legemet hvilende paa den høje Albu og Hofte. Under hans Albu havde han en Jernbjælke — en anden løb ind under hans Hofte . . . paa disse to Bjælker havde han nu tilbragt næsten tre Døgn.

Der var fuldkommen mørkt i det snævre Rum . . . ikke en Anelse af Lys fandt Vej noget Sted. Udenfor den tynde Jernplade hørte han Vandet skvulpe og gurgle, og fire Tommer over hans Hoved var Lemmen, der førte op til Mandskabets Lukaf.

Det første Døgn havde han lidt frygteigt — Køl vandet slog isende over ham, hver Gang Skibet tog en Overhalning . . . men nu mærkede han det næppe. Det var, som han havde mistet al Følelse og al Bevægelsesevne.

Hvad Dag var det? Onsdag eller Torsdag? maaske Fredag! Det var i Lørdags, han var blevet løsladt fra Fængslet, hvor han havde tilbragt fem drøje Aar. Til Afsked havde han faaet Løfte om ti, hvis han kom igen. Og saa om Lørdagen havde han drukket — drukket alle de Smaapenge op, han havde slæbt sammen i Straffeanstalten . . . og saa i denne Rustaage var „det“ sket . . . „det“, han nu flygtede for . . .

Paa den anden Side: det var hendes Fejl — hendes ene og alene. Naar gamle Damer gaar gennem en Gade med en Taske fuld af Penge — saa er det de gamle Dammers egen Skyld, hvis der „sker noget“ — selvfølgelig: man kan da ogsaa friste sine Medskabninger over Evne! Peter havde set hende staa i Bankens Vestibule og tælle en Masse Sedler efter . . . instinktivt havde han fulgt hende . . . ned forbi de store Butiker paa Hovedgaden — med Sporvognen ud til Forstaden — op ad de stille Villaveje: halvfjerdsindstyve Aar eller deromkring — og ret svagelig: et raskt Kæbestød med venstre Haand, et undertrykt Skrig . . . Tasken i et Greb med høje Haand og saa af Sted . . .

„Stop Tyven!“ raabte nogle Stemmer bag ham . . . „stop den Fyr!“ . . . og saa en Betjent lige foran! et voldsomt Stød — Lovens Haandhæver dejser bagover — men i Faldet genkender de hinanden — gammelt Bekendtskab? Om en Time er han all right igen — og Peter efterlyst! Peter Dawes — med Fotograf, Signalement og Fingeraftryk vel forvaret i Centralbureauet . . . der var kun een Udvej: bort — bort med det samme!

I en stor Havneby er der mange Muligheder for den, der af en eller anden Grund gerne vil ud at se sig om i Verden . . . og i saa Henseenden nærmede Peter for Øjeblikket de mest vidtgaaende Ønsker. Nu kunde han jo ikke saa godt gaa op til Cunard-Line og bestille Billet til New York . . . han maatte hellere se, hvad der var at gøre som blind Passager! Peter lukkede om nede ved Dokkerne, hvor Lastbaadene lægger til . . . de store Skibe gik han uinteressert forbi: der var altid aarvaagen Vagt ved Landgangen — selv ved Midnat! saa havde han langt bedre Øje til de smaa Traps med et Par Mands Besætning og ubestemmelig Fartplan. Med eet fik han Øje paa en lille, forfalden Skude, der syntes ham velegnet til Formaålet. Uanselig var den i Ordet bogstaveligst Forstand — ikke meget større end en Bugserbaad — men den saa ud til at være fortlørlig med de store Havne — og med Eventyrene derude. Peter stod og kiggede paa den — hvor mon den skulde hen? En gammel Søulk i blaa Jersey-Sweater og Søstøvler slentrede langs Kajen — maaske han kunde være til Nytte! Peter gav sig i Snak med ham: — jo, den kendte han saamænd meget godt — den skulde sejle i Morgen tidlig! hvorhen? Til Cliff-Øen, begribeligvis — den Tur kendte jo Gud og hver Mand!

Cliff-Øen! Peter anede ikke, hvor det Kejserdømme laa — under alle Omstændigheder var det ikke i de hjemlige Farvande — saa meget vidste han! og saa kunde Øen for hans Skyld lige, hvor det skulde være, mellem Grønland og Ækvator! det var uden Tvivl netop Stedet for ham — først een Gang ude af Landet, kom der nok andre Chancer!

Den gamle Sømand var allerede forsvundet uden at tage yderligere Notits af Peter . . . forsigtigt svang han sig over Rælingen: der var tydeligvis ikke et levende Væsen om Bord for Øjeblikket! Peter listede forud . . . ikke en Lyd! han fandt Vej ned til Folkelukafet . . . strøg en Tændstik: hele Besætningen paa Landlov! han snublede over noget: en svær Ring i Gul-

vet — en Lem, der førte ned til et mørkt Rum . . . Peter stak det ene Ben derned: der var ikke ret dybt — nu hørte han Stemmer paa Kajen — nogen kom om Bord — i et Nu var hans Beslutning taget . . . han lod sig glide ned i det fugtige, skumle Mørke — trak Lemmen til over sig — forsøgte at stryge en Tændstik — dens sidste — den var fugtig, gik itu . . . Peter var alene i Mørket . . . forsigtig lod sig falde ned — mærkede nogle brede Tværbjælker — mærkede ogsaa, at der længere nede var koldt og slibrigt Køl vand . . . og her havde han nu ligget i godt og vel tre Døgn — saa vidt han kunde regne ud . . . uden at kunne røre sig — og uden at faa hverken vaadt eller tørt — skønt, for Resten: det vaade havde der ikke været Mangel paa!

Men nu var Maskinen gaaet i Staa . . . Køl vandet skvulpede ikke længer frem og tilbage over hans Ben . . . rappe Fodtrin løb hen over Dækket — efter alt at dømme var Skibet nu gaaet i Havn. Peter ventede taalmodigt endnu nogle Timer . . . til der blev nogenlunde Stilhed ovenover. Saa pressede han Lemmen op og kom forslaaet, for tumlet og bløddet op i Dagslyset . . .

Peter havde tilbragt hele sit Liv i de store Byer . . . saa det, han nu saa, virkede aldeles overvældende paa ham. Dækket var øde, — inde paa Bredden var Mandskabet i Færd med at slæbe en Del Kasser og Baller hen til Rælingen. Skibet laa ved en „Kaj“, bygget af raa, utilhugne Sten . . . fra den Krog, hvor Peter havde skjult sig, kunde han se en smal Sti, hugget ind i Klippen, som i Zig-Zag førte op over de lave ubevoksede Bjerge . . . ikke et Hus var at se — Stien bugtede sig op over, indtil den forsvandt over Rundingen, hvor Maager kredsede under den blaa Himmel.

Inde paa Bredden stod en Klynge Mennesker — en tredive, fyrretyve Stykker ialt — baade Mænd, Kvinder og Børn. Deres Klædedragt var mærkbarlig fremmedartet, syntes Peter — gamle visne Mænd, gamle Kvinder og unge Kvinder med smaa og store Børn ved Skørterne . . . og alle sammen bar de paa Pakker af ubestemmeligt Udseende og Indhold. Spredt paa Bredden laa primitive Møbler, Tæpper, Husgeraad — et Par Hunde og tre-fire brogede Grise travede rundt imellem dem . . . det saa ud, som alle disse Mennesker havde samlet sig her med alle deres Ejendele for at se paa det fremmede Skib.

I et belejligt Øjeblik lykkedes det Peter at springe i Land i Skjul af nogle Kasser . . . med et ubeskriveligt Lettelses Suk mærkede han atter den faste Jord under sine Fødder — og først nu gik det op for ham, hvor usigelig sulten han var. Men det fik være . . . Penge havde han jo — Mad kunde han altid købe. Nu gjalt det først og fremmest om at skjule sig, til Baaden atter var sejlet: saa kunde han altid forklare, at han var gaaet en Tur i Land, men var kommet for sent og nu maatte blive boende paa Øen, til en Dampner atter anløb Stedet. Skjulesteder var der i Overflod — lidt fra Anløbspladsen fandt han en Hule i Klippevæggen — lun, om ikke komfortabel — her kunde han mageligt tilbringe nogle Timer.

Efter Lidelserne i det mørke Rum om Bord paa Skibet overvældede Trætheden ham — han faldt i Søvn og vaagnede først ved en Sirenes dybe Brøl. Han forstod, at det var Skibet, der var ved at lægge fra. Der gik nogle Minutter — saa sitrede den dybe Tuden atter hen over Øen — nogle Minutter: saa det tredje Signal — han kunde høre Vandet fosse fra Skruen . . . han kravlede hen til Hulens Udgang — herfra kunde han se ud over Vandet: han saa Skibet glide ud — Stævnen, Masten — Skorstønen — og Røgen, der drev lavt hen over Stranden som en sidste Hilsen. Der var øde nede paa Bredden nu — ikke et Menneske at se — ikke en Kasse eller en Balle tilbage; Peter rejste sig op og gik uden for Hulen . . .

Peter havde aldrig før oplevet Ensomhed og Stilheden. Født og opvokset i Byerne var han vant til deres Trængsel og Lyde . . . Ensomheden og Stilheden her gjorde ham bange. Han var bange for disse nøgne, mægtige Klipper, bange for Maagerne, der skrigende kredsede over hans Hoved, ja — bange for at staa her paa Bredden saa ganske alene. Han vendte sig og satte i Løb op mod Stien . . . han løb som en afsindig uden at vide, hvorfor han løb. Snart havde han løbet et Hundrede Meter — og stadigvæk snoede Stien sig frem foran ham — uden et Hus, uden et levende Væsen. En panisk Rædsel greb ham . . . han styr-

tede afsted — fremad opad . . . ved en Bøjning af Stien kom han ind i en smal Landsby-Gade: paa begge Sider stod lave, raat byggede Hytter med smaa udbrændte Vindusruder . . . men stadig denne forførdelige Stilhed; den ene forførdelige Stilhed; denne frygtelige Livløshed . . .

Han løb fra Hytte til Hytte, fra Dør til Dør — overalt tomme, forladte Stuer, intet Sted noget Menneske, ikke en Stol, ikke en Antydning af Føde . . .

Og med eet gik det op for ham, at Øen var forladt . . . at han var ene, ene, ene tilbage . . .

Han var syg af Angst, syg af Mangel paa Føde . . . som grebet af Vanvid styrtede han nedover igen — ned mod Stranden . . . han snublede over en Sten i Vejen, faldt, mærkede en brændende Smerte i den ene Fod . . . det var næsten mørkt nu, han prøvede at rejse sig . . . men kunde overhovedet ikke støtte paa den brækkede Ankel . . . han rejste sig op paa Knæene: over ham kredsede et Par skrigende Maager, i det fjerne kunde han gennem Tusmørket skimte Havet . . . Blæsten stod ham salt og bidende kold i Ansigtet . . .

Fire Dage senere læste man i en Avis inde paa Fastlandet:

„De sidste fire og tredive Indbyggere fra Cliff-Øen ankom i Aftes hertil. Den haarde Sø, der altid staa om Øen, der i Virkeligheden kun er en øde Bjergtop, har altid vanskeliggjort, ja næsten umuliggjort en regelmæssig Forbindelse. Da der intet kan vokse paa Øen, og da Fiskeri er saa at sige umuligt, har Beboerne været henvist til at faa alle deres Levnedsmidler fra Fastlandet. Hungersnød har været en hyppig Plage paa det før af Guder, nu ogsaa af Mennesker, forladte Sted . . .

For sidste Gang er en Baad ankommet hertil fra Cliff-Øen — og det er tvivlsomt, om den nogensinde vil blive besøgt af andre levende Væsener end de Søfugle, der skrigende kredser om dens nøgne Bjergtoppe.

Beboerne fra Cliff-Øen vil indtil videre blive indkvarteret her i Byen ved Myndighedernes Foranstaltning“.

By og Land.

—0—

Sct Hansfest og Asfaltbal?

Komiteen for Allinge-Sandvig Forskønnelsesforening holder i Morgen Møde for at drøfte Planerne om en Sct Hans Fest. Danseparret Hr. Axel Harren og Frk. Nina el. Karmol har lovet at assistere. Nærmere Program i næste Uge.

De gamles Udflugt

til Almindingen i Tirsdags blev, trods det kolige Vejr, meget vellykket. Borgm. Bloch bød velkommen, der trakteredes med Kaffe, Kager og Cigarer, Musikken spillede, og der sluttedes af paa Bolsterbjerg med Lagkage og Sodavand.

Ved Engleskydningen

i Lørdags, der var meget vellykket, blev Hotelejer Schou Fuglekonge ved Johs. Linds Skud. Højre Vinge: Avlsbruger Georg Holm, Sandvig, ved Riis Køllergaard.

Venstre Vinge: Bogtrykker Gornitzka ved Postass. Nielsen, Allinge.

Halsjernet: Frk. Rigmar Lund, Rutscher, ved Jensen, Kajberg. Højre Klo: Frk. Jørgensen Helsingør, ved Peter Petersen, Allinge. Venstre Klo: Eksam. pharm. Frk. Ravnhøj, Allinge, ved Vald. Lind, Sandvig.

Højre Halsfjer: Isenkr. A. P. Bidstrup, Rønne, v. Johs. Schou Hotel „Hammershus“.

Venstre Halefjer: Johs. Lind Sandvig, ved eget Skud.

Ring: Fru Mejeribestyrelse Hansen, Allinge, ved Vald. Lind, Sandvig.

Højre Æg: Fru Smedem. Carl Petersen, Allinge, ved Riis, Køllergaard. Venstre Æg: Købm. Viggo Glistrup, Rønne, ved Jensen, Kajbjerggaard.

Dampskibsekspektør H. P. Hansen, der i Lørdags pludselig døde af en Hjertelidelse, begravedes i Gaar under stor Deltagelse.

Færdselsregler

—0—

i Henhold til Loven af 1923.

Fodgænger! Husk, at Gade og Vej benyttes af Køretøjer, som pludselig kan komme til Syne; derfor: Se dig godt for, før du gaar ud paa Kørebanen, og træd aldrig baglæns ud paa den.

Skal du over Gade eller en Vej, saa husk at se til begge Sider, før du gaar ud paa Kørebanen, og gaa saa tværs over, ikke skraas over Kørebanen.

Læg Mærke til de Tegn, som Kuskene eller Chafførerne giver: strækker de Pisten eller Haanden ud til Siden, kan du se, til hvilken Side de vil svinge.

Du skal særlig passe paa ved Gadehjørner og Vejkryds; der kan komme Køretøjer, som drejer fra den ene Gade eller Vej ind i den anden.

Gaa aldrig pludselig frem bag om et Køretøj, men overbevis dig først om, at andre Køretøjer ikke kommer frem paa den anden Side.

I Byerne bør du gaa paa det Fortov som du har paa venstre Haand og paa Landevejen i venstre Side af Vejen, saa vil du have let ved at se, om Køretøjer nærmer sig.

Vær hensynsfuld mod andre, saa at det bliver let for alle at følge Færdselsreglerne, og advar dem, der uforsigtigt handler imod dem.

Cyklist! Før du er sikker og øvet bør du aldrig køre paa Gader og Veje, hvor Færdslen er stærk.

Hvor der er Cyklesti, skal du benytte den, hvis den ligger paa din høje Haand. Giv Tegn, forinden du standser eller drejer til Siden, og husk at dreje i stor Bue til venstre og lille Bue til højre.

Kør aldrig bagfra forbi andre Køretøjer i Gade- eller Vejkryds.

Kør altid hensynsfuldt og søg at undgå at tilsprøjte Fodgængere og andre i daarligt Føre.

Lærken.

Nu ruger i Reden i Fjer og Straa ved Roden af Hveden de Lærker smaa.

Nu gemmer det grønne en Fugl i Ro med Øjne som Brønde saa dybe, tro.

Som Frø i din Rede, o Fuglemor, med Kløver og Hvede smaa Hjertet gror.

LUDVIG HOLSTEIN.

Søger De en Livsledsagerske,

skal den gamle Cykle følges, ønsker De Afgang over Deres Ejendom forbudt, har De fundet et Par Galoscher, skal der være politisk Møde eller Bal, har De Kreaturer til Salg eller vil De købe faabanne, har De faaet nye Varer hjem, paatager De Dem Reparationer, har De startet en ny Forretning — hvordan skal Folk faa faa det at vide, hvis De ikke averterer i det Blad, som virkelig læses.

„Nordbornholm“

læses af alle i Nordre Herred og er derfor et fortrinligt Annonceblad.

Send Deres Annoncer til „Nordbornholm“, Telefon Allinge 74.

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende for Annoncer paa tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvemteste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvittering paa Postbeviset.

Alle Tryksager

saasom

Regninger, Meddelelser, Konvolutter, Dags-Dato, Vekselsblanketter, Visittkort og Takkekort, Love og Regnskaber, Sange og Salmer, Medlemskort

leveres bedst og billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

Vor hjerteligste Tak for den store Opmærksomhed ved vor lille Agnes Sygdom og Begravelse.

Familien Blomquist.

Lejlighed

Iedig 1. Juli i Løsebæk. Henv. til Telefoncentralen.

Udpantning.

Udpantning for 1. Termin Skat 1931—32 (Maj Maaned) vil blive paabegyndt Tirsdag den 16. ds., saafremt Skattebeløbet ikke er indbetalt forinden.

Allinge-Sandvig Borgmesterkontor den 8. Juni 1931.

M. Bloch.

Gummisko,

Stort Udvalg. Smaa Priser.

C. Larsen, Vestergade.

7 Personers Bil

udlejes til billige Priser.

Ejnar Sose,

Vestergade, Allinge.

En ung Orne,

ren Landrace, udlaanes. Grise, der bliver 4 Uger den 23. ds., er til Salg.

C. Kjeller, Skovfryd, Olsker.

Ny 5 Pers. Crysler

og 12—14 Pers. Bil udlejes.

Skolekørsel. Henry Hampe.

Tlf. Allinge 81u.

Infet Blad træffer Deres Kundekreds bedre end Nordbornholm!

3 Værelsers

Lejlighed

til Leje.

Gartner Jensen. Tlf. 41.

Slagteriets Udsalg, Allinge.

Friske Varer Onsdag og Fredag.

Fersk Flæsk, Karbonade, Mørbrad, Medisterpølse, Fars.

Bayerske Pølser, Knækpølser

Røget Medisterpølse.

Køgt Skinke.

hjemmesmeltet Fedt.

Forskelligt Paalæg.

Dina Sørensen, Tlf. 38.

Avertér i „Nordbornholm“!

Fest- og Brudegaver

altid største Udvalg
og billigste Priser hos

Conrad Hansen

URMAGER & GULDSMED.
Allinge Tlf. 140.

Disker Husmandsforening.

De Medlemmer, som vil deltage i en Mark- og Havekonkurrence med lokal Produktudstilling i Efteraaret som Afslutning, bedes henvende sig til Bestyrelsen og Plan- teavlsudvalget snarest.

Bestyrelsen.

God Taghalm

er til Salg hos Tækkemand A. Es- persen, Tein.

Telefon Rø 9 kan benyttes

Avismakulatur,

rene Aviser, i 10 Pds Pakker a 75 Øre sælges fra

Allinge Bogtrykkeri.

Køb

Sommerkjolen

hos mig.

Jeg har et meget stort Udvalg, og Pri- sen er rigtig.

Allinge Messe

ved Th. Holm.

Ejendomsskyld-Skema

udfyldes hos

Bygmester Johs. Pedersen,
Havnegade efter Kl. 5.

Johs. Pedersen, Alfred Mortensen.

Udplantnings-

planter, alle Slags, anbefales fra

Hallelyst, Allinge.

Telefon Sandvig 6 og 47.

Forretningskonvolutter

sælges med Firma for kun 8 Kr. pr. Mille.

Allinge Bogtrykkeri

Al Lastkørsel udføres

samt Svin til Slagteriet a 75 Øre pr. Stk.

Lukket 12—14 Pers. Bil udlejes.

Tlf. All. 117 y. A. Engell, Tein.

Automobilkørsel.

Personkørsel udføres til meget nedsatte Priser.

L. Sommer, Munkegd.

Tlf. Allinge 124y.

Alt Malerarbejde

udføres smukt og solidt
til rimelige Priser.

Ludv. Jacobsens Malerforretning

tidl. Johs. Hansen.

Værksted Nørreg. Privat Havneg. 29.
Tlf. 84. — ALLINGE. — Tlf. 84.

Altid til Tjeneste med Tilbud
og Overslag.

Bornholms Spare- og Laanekasses

Afdeling i Allinge.

Kontortid 9—12 og 2—4.

Renten af Indskud er paa

3 Mdrs. Opsigelse 4,5 pCt. p. a.
Alm. Sparekassetilkaar 4 -

Allinge Dilettantforening

afholder festligt Sommerbal paa Christensens Sal førstkommande Søn- dag Kl. 8. Gymnastikforeningens Medlemmer har Adgang.

Nørregades Broderiforretning.

Da Forretningen ophører, udsælges hele Varelageret til og under Indkøbspris. Varerne er fremlagt i Butik og Lejlighed til frit Eftersyn.

Andreas Christensen,

Vandkander og Haveslanger

samt alt Tilbehør, Spredere,
Haner, Forbindelsesstykker m. m.
købes absolut bedst og billigst i

Produkten.

Tømmer og Brædder.

Skal De reparere eller bygge nyt Hus,
saa køb Byggeartikler i

PRODUKTEN.

Grønt-Konserves.

Ærter, Asparges, Snittebønner, Perlebønner, Fiskekonserves,
Benfri Sild, Anchioser, Sardiner m. m. forefindes i største
Udvalg til billigste Priser.

Produkten.

MAN SKAL TAGE VARE PAA SIN CHANCE —

og tage den, naar den er der. - Tre Fjerdedele af Spillerne i Varelotte- riet vinder -- saa her er altsaa de mange Chancer, som de ikke bør lade gaa upaaagtet hen. - Køb et Lod til Varelotteriet - og behold det.

Lotteriet trækkes en Gang om Maa- neden. - Hver Serie bestaar af 6 Trækninger, og der er 105.000 Ge- vinster i hver Serie. Begynd med det samme, 3. Trækning finder Sted 10. og 11. Juni, og der er 91.800 Gevinster tilbage i Serien. De faar Loddet til Fornylsespris, det koster kun

2 Kr. 60 Øre

VARELOTTERIET

Møllers Bogbinderi

Tlf. 865.

Chr. Dideriksen, Rønne.

Tlf. 865

Indbinding af Bøger. — Protokolfabrik. — Papirvarer.

I. Kl. Arbejde. — Rimelige Priser. — Hurtig Levering.

Leverandør til Biblioteker, Foreninger og Øens største Forbrugere.

Slagteriets Udsalg paa Lindeplads

anbefaler sig med fersk og røget Flæsk, Morbrad og Karbonade hjemmelavet Fars, Medister, Sylte, Leverpostej og Lunge- pølse. Alt i Paalæg og Konserves.

Friske Slagterivarer Onsdag og Fredag.

Johanne Hansen Tlf. 45.

Fløde-Iscreme

fra Bornholms Flødeiscreme-Fabrik.

I Anledning af den stadig større Efterspørgsel efter vor Flødeis i Allinge-Sandvig har vi oprettet et Depot hos

Hr. Chr. Jørgensen, Allinge, Tlf. 144,

hvor der altid vil være Lager af alle gangbare Mærker og Kvaliteter i Flødeis, Vi anbefaler Publikum at henvende dem til nævnte Depot, som er aabent fra 8 Form. til 10 Aften.

Erbødigt.

Bornholms Iscreme-Fabrik.

Ønsker De Byggearbejde?

eller Reparationer udført, da henvend Dem til

Bygmester Johannes Pedersen,

Havnegade, Allinge. Tlf. 141.

Specialitet: Jernbeton-Lofter.

Tegning og
Overslag
gratis.

Store Masser af tørre, gode, kantskaarne

BRÆDDER,

passende til Reparationer, sælges til meget smaa Priser i

Nordlandets Handelshus.

Plata-Majs, bornh. Hvede og Byg.

Nymalet **Svineskraa** af prima Korn samt **Tapi- ocamel** til Blanding sælges til smaa Priser.

Nordlandets Handelshus.

Den bedste Tjære til Tømmer og Tag

i Tønder og Dunke sælges til lavere Priser.

Alle Slags til Kalkning og Maling,

i absolut gode Kvaliteter, sælges i

Nordlandets Handelshus.

VASKESTOFFER

til Kjoler er paa Lager i meget stort Udvalg til billigste Priser.

Bomuldsmouseline i elegante Mønstre pr. mtr. 0.80.

Mønstret Bomuldscrepe pr. mtr. 0.68.

Lys- og vaskeægte Tobralco i 25 forskellige gode Møn- stre pr. mtr. 1.85.

Lys- og vaskeægte Kjølebomuldstøj tærnet og stribet god Kvalitet pr. mtr. 0.95.

Mægtig Udvalg i Kunstsilkestoffer i flotte moderne Møn- stre fra pr. mtr. 1.75.

Elegante dobbelt brede Silkevoiler og Silkecrepe-Georgette nyeste Mønstre fra pr. mtr. 5.50.

Bomuldsvoiler i mange Mønstre fra pr. mtr. 2.50.

Bedste franske Uldmouseliner flot Mønsterudvalg til bil- ligste Dagspriser.

Magasin du Nords Udsalg

ved Victor Planck, Allinge.

De bliver tilfreds

med den Klædning, De faar hos mig.

➡ 1. Klasses Skrædderi og fineste Pasform. ⬅

Klædevarer og Prøver forefindes.

C. Josefsen.

Lad Deres Tøj reparere og presse hos mig.

Tlf. 28.

Kofoed & Mortensens Byggeforretning

Ligtøj og Ligsenge.

Ligkistelager.

Ordning af Begravelser

Telefoner 77 og 79.

Altid friskbr. Kalk.

Brændt Gødningskalk er den bedste.

Forlang Tilbud.

Tlf. Hasle 102.

Tlf. Rønne 393

BRØDRENE ANKER, HASLE

JERNSTØBERI & MASKINFABRIK.

Ajlepumper - Vandpumper - Varmtvands-Anlæg,

Vandtæt Gummitøjløj og Raagummi-Fodtøj repareres og forsaales.

Selv de vanskeligste Reparationer udføres med Garanti.

Telefon 804 **E. Løvgreen** Telefon 804

Vulkaniseringsanstalt, Rønne.

NB. Et Parti brugte Dæk 29×4.40, 29×4.50, 29×4.75 sælges billigt.

Hammershus.

Slotskroen

var den første Bygning Slottet vedrørende, som den Mand, der før Aaret 1692 skulde til Slottet, traf paa. Dens nøjagtige Beliggenhed kan ikke med Sikkerhed paa-vises, men ret langt fra, hvor den nuværende Pensionatsbygning ligger, kan den ikke have ligget. Den nævnes ikke i Besigtigelsesforretninger, hvor Slottets tilhørende Bygninger omtales, hvorfor den maa have været i privat Eje og ligget udenfor selve Slotsgrunden. Den nedenfor anførte Udtog af Beretning ang. Ulfeldts Flugt viser dog, at den maa have ligget lige paa Grænsen og vistnok i selve det Udenværk, der omgav Skaggelfaldet foran Slotsbroen.

Ved Slotskroen førte „Kroledet“ eller „Slotsledet“ ind paa Slotsgrunden.

Indtil for ca. 50 Aar siden var der et Led midt foran Pensionatshuset. Den ene Ledstolpe staar endnu for Enden af Gærdet.

I Hammershus Lensregnskaber for Aar 1598—99 (Hans Lindenov den ældre) figurerer under „Smaaudgifter“ Udgiften til en „Aalesti“ i Dammen ved „Krohuset“.

I et Regnskabsbilag fra 1634 staar der: „Kendes jeg Hans Mauritsen Snedker boendes udi „Slodskroen“ at have bekommet af Slotskriveneren for Arbejde i Arkeliehuset og Vagstuen ... 2 Rdl. ...“

1639 fremgaar det ligeledes af et Regnskabsbilag, at Hans Mauritsen Snedker boende udi „Slodskroen“ har lavet tvende Geværskabe i Østermarkkirke og Clemenskirke til at ophænge tvende Kompagniers Gevær udi efter kgl. Majestæts Befaling.

Da Svenskerne 1645 erobrede Slottet, var der foruden Lensmandens (Holger Rosenkrans) Tjenere 56 gevorbene Knægte under Vagtmester Mortens Kommando og 2 Konstabler.

Soldaterne vilde ikke fægte, før de fik Penge, og da de fik Penge, tog de deres Gevær igen, men da var Fjenden tæt ved Slottet. Lensmandens Forhandling med sine Soldater foregik i Slotskroen.

Da Svenskerne i 1658 overgav Slottet til Jens Koefoed, førtes Forhandlingerne herom i „Huset, som ligger foran Slottet“, hvilket ogsaa maa have været dette Krohus.

I Adolf Fuchs's Beretning om Ulfeldts Flugt 1661 hedder det:

Med dette Arbejde (at komme ned ad Klipperne) tilbragte de den hele Nat, indtil Dagen gryede; men da der tillige faldt en stor Taage, betjente de sig heraf og klavrede saa godt de kunde ned ad Klippen, indtil de kom omtrent et Stenkast fra Slottet til et Krohus. Der tænkte de at begive sig ud fra den store Vej, paa det de ikke skulde blive truffene og kendte af nogen. De begav sig derfor til Skansen („die Landwehre“), og fordi deres Lemmer var meget forknuste og forstødt, kunde de ikke stige derover, men begyndte at brække et Hul. Værten i Krohuset, som hørte Stenenes Raslen, løb ud af Døren for at se, hvad det var, men formedels den tykke Taage kunde han dog ikke kende dem; og fordi hans Svin laa lidet derfra i Hytten, mente han det var Tyve, og løb ind for at hente sin Flint. Krohuskonen mente det var Spøgelser og overtalte Manden til ikke at skyde. De slog altsaa Døren i og løb deres Vej. Hr. Greven, som saa, at Folkene løb for dem, betjente sig heraf og kom ikke til Huset, men gik gennem Skansens Hække og saa videre til Stranden.

* Beretningen er skrevet paa tysk.

Under en Retssag for Hammershus Broting 1695 oplyses det, at Sergent paa Hammershus Leopoldus (var desuden Sadelmager og stammede fra Lybæk) brugte Slots-

kroen, hvor hans Datter Anne Marie betjente Soldaterne og andre, som kom dertil. Da Garnisonen 1681 flyttedes fra Hammershus til Christiansø, fulgte Leopoldus med, og hans Kone og Datter flyttede saa til Sandvig, hvor de drev Handel og Krohold. Siden forfaldt Krohuset, hvilket fremgaar af Tingprotokollen, ifølge hvilken der den 6. Juni 1692 fremstod højagtbare og vejfornemme Mand Seigneur Claus Krøger af Rønne for Retten og lod opbyde Krohuset, der tilhørte forrige Amtsfuldmechtig Aug. Dechners Dødsbo, at den som sig det vil tilforhandle og derfor mest give, om de vilde sig angive. Huset er ganske forfaldent, staar øde og stjæles bort. Ingen af de tilstedeværende bød da lidet eller meget, uden Peder Michelsen, som derfor bød at ville give fire Rdl., om han det derfra maatte flytte.

Den 11. Juni samme Aar tiltales Peder Bugges Hustru for at have tilegnet sig et Stykke Flæsk, som hun havde fundet i en Grøft ved Slottet. Ifølge Vidneudsagnene havde hun angivet for Vicekommandantens Hustru velb. Fru Sybille Blinch, at Per Michelsen skulde have Flæsket, naar han skulde flytte „Kroed“.

Efter dette maa man vel antage, at Krohuset ved denne Tid er nedrevet og flyttet andetsteds hen.

Den 14. Jan. 1709 opdagede Skildvagten paa „Katten“ paa Hammershus Fæstning, at Willum Hartvig m. fl. var i Færd med at rive Lyng paa Slotslyngen (Søn af Byfoged Hartvig Willumsen) i Allinge, hos hvem den svenske Kvartermester, som Jens Koefoed dræbte Natten mellem den 8. og 9. Dec. 1658, paa det Tidspunkt opholdt sig). En Korporal og 2 Soldater anholdt dem og førte dem til Slottet. Willum Hartvigs Søn Hartvig Willumsen fulgte dog ikke med længere end til „Krugledet“. I samme Sag hedder det senere: „Soldaterne tog Læset til Slottet, og da de kom til Kruledet eller Slotsledet kaldet ...“

1742 omtales en Mand: „Niels Andersen ved Kroledet“.

I en [af de hyppige Processer angaaende Brugs- og Ejendomsretten til Slotslyngen indstævnes 1746 „Hans Nielsen ved Slottet“ og spørges, om han ikke har hørt, at hans Hus og den af ham brugte liden Bakkejord er paa den Plads, hvor i gammel Tid dette Ting (Hammershus Birketing) har været og kaldtes Hammershus Broting, og om hans Hus ikke ligger op til Slotsbroen og kaldes Krohuset?

Han svarede, at hans Jord ganske rigtig strækker sig 2—3 Favne nær Slotsbroen, men han vidste intet om Brotinget og heller ikke, at hans Hus kaldtes Krohuset. Han havde dog hørt, at der tilforn var en liden Løkke, som siden blev forbedret og mere indlagt, beliggende blandt hans anden Jord, og at denne Løkke kaldtes „Kroløkken“.

Hans Nielsens Hus har sikkert ligget der, hvor, Hotel Hammershus nu ligger, og hvor der før laa et mindre Avlsbrug, hvis Jorder var en Del af Slotslyngen. Anderledes forholder det sig med Stedet, hvor den nuværende Pensionatsbygning ligger, idet der her tidligere ogsaa var et lignende Avlsbrug, men dette og dets Jorder var en Parcel af Hammersholms Jorder.

Her har antagelig „Niels Andersen ved Kroledet“ boet 1742, paa et Tidspunkt, hvor Erindringen om Krohuset og Brotingshuset var noget udvisket, skønt dette sidste var i Brug saa sent som indtil ca. 1700.

Den tidligere brolagte Slotsvej, som inde fra Landet fra Sydøst førte til Slottet, løb gennem den østre Del af Slotslyngen forbi Ankermyle til den nuværende Finnedalsvej. Omtrent 160 m. nærmere Slottet løb den ned ad den lille, stejle „Majorabakkaj“ (ved „Majoralykjan“) langs Foden af „Møllebjerg“ til Slotskroen, hvor den gennem Kro- el. Slotsledet (oprindelig antagelig en solid Tømmerport) førte ind i „Landværnet“, som Adolph Fuchs 1661 betegner dette yderste Udenværk mod Landsiden.

Her var Slottets „Skaggelfald“, hvor kørende og ridende kunde efterlade deres Køretøjer og Heste under Besøg paa Slottet. (Tidligere fandtes mange saadanne Skaggelfald paa Bornholm navnlig i Nærheden af Militæns Eksercerpladser). Der, hvor „Hotel Hammershus“ nu ligger, laa formodentlig Slotsladegaardens Faarelade og muligvis oprindelig selve „Slotsladegaarden“.

I en Besigtigelsesforretning af 1621 hedder det om Faareladen, at den laa udenfor Slottet og er klinket med Ler mellem Stolper. Den er 12 Stolperum lang, og Taget er af Langhalm og Mårehalm. Den var tidligere nedfalden, men Henrik Brahe (1580—87) lod den genopbygge. 1627 anskaffes Tømmer til en „Buttenport“ („Buttenværk“ er lybsk og betyder Udenværk) oven paa „Starkendt“ (?) med Skydehuller, forneden beklædt med Deller (Brædder). Sandvigsmeden fik samtidig Betaling for „tvende Par Hængsler til den Port, som blev gjort mellem begge Volde“. I Sammenhæng hermed omtales „en anden Port, som skal rejses ved Svingelen (?) for den yderste Jordvold“. Det er muligvis de 2 Porte — en for hver Ende af Landværnet — der her er Tale om *). 1631: Nogle Stykker (Kanoner) staar i Volden, som forgangen Aar blev gjort, 1660 betales Knud Voldmester for 10000 Tørver, han skar til „den nyoprettede Ravelin neden Slotsporten“.

*) De fleste Oplysninger om Slottet er hentet fra Hammershus Lens Regnskaber (Rigsarkivet). Hvor dette ikke er Tilfældet, anføres Kilden.

Landværnets 2 Jordvolde sluttede formentlig ved Slotsbroen til dennes Sidemure. Af Porten, som stod her, kan der endnu paa vises Spor i Brolægningen (Hauberg, Bornholmske Samlinger). Gennem denne Port kom man til Slotsbroen. Denne bæres af 2 svære Kampestenspillere, der ender i 2 Spidsbuer. Broen er bygget i en Bue for at undgaa en fjendtlig Beskydning paa langs ad denne og munder ud i Brotaarnet. Mellemrummet mellem dette og nærmeste Bropille er aabent for Vindebroen. Denne tilhører dog en fjern Fortid, idet Rummet herunder i hvert Fald efter Lybækertiden (1525—75) var fyldt helt op i Højde med Brodækket, saaledes at dette dannede en fast Kørebane i hele Broens Længde. Denne Foranstaltning var formodentlig en Følge af Brotaarnets Ødelæggelse (ved Lybækkernes Indtagelse af af Slottet 1520?) Siden 1580 udviser Lensregnskaberne ingen Reparationer af denne Bygning, som utvivlsomt har ligget „øde“ en rum Tid forinden. Oprindelig var Broen betydelig lavere og havde en anden Form og Retning. Dens øverste Del var antagelig af Tømmer, som hvilede paa den nederste Del af de nuværende Bropiller (Hauberg).

Brotaarnets Bund laa ogsaa først betydelig lavere end nu og blev siden opfyldt. Ved Restaurationen 1897—99 blev Fylden fjernet, og man ser nu Rummet, hvori Vindebroens Kontravægt harkunnet sænkes. (Er nu ligesom Aabningen mellem Taarnet og Broen dækket af en Plankebro). I Taarnets sydlige Side nærmest Broen findes et Rum, som Brovægteren

formentlig har brugt og ved Siden heraf et mindre Rum, hvor der har været Smedie. Rester af Es-sen ses i det ene Hjørne, hvor der ved Udgravningen fandtes nogle Slagger. I Taarnets nordlige Side ses Spor af en Trappe, der har ført op i Taarnet. Ved Udgravningen og Fjernelsen af Fylden ved Foden af Taarnet fandtes flere „Armbrøstbolte“ (Jernpile) og „Haandsten“, der vidner om de første haardnakkede Kampe om Slottet. Under Broen i den østligste Bue laa i Slottets sidste Periode et Hus med Haver i Dalen paa begge Sider af Broen.

Ifølge Allinge Kirkebog døde 1737 en Kone, som boede udenfor Slotsbroen. Fra Brotaarnet gik en Mur langs de stejle Klippesider mod Sydvest til Blommetaarnet. Den er nu meget forfalden, men kan dog tydelig erkendes i hele dens Længde.

En anden Mur gik fra Brotaarnet mod Nordvest langs Kørebanelen og i en Bue udenom Slottets nordlige Side og hen til Ringmurens nordvestlige Hjørne ved Hundetaarnet. Paa det første Stykke er Muren nu omtrent forsvundet, medens den længere oppe er ret velbevaret.

1640 — „Den nederfaldne Mur uden for Porten at oprette.“

Et Stykke fra Brotaarnet og noget oppe paa Slotsbjergset ses Resterne af Brotinghuset, hvoraf Kælderrummet er bevaret. Her holdtes Broting eller Birketing for „Hammershus Birk“ indtil ca. 1700. Huset hører til de ældste paa Slottet, hvilket fremgaar af Fundet af en Mønt i Murværket fra Erik Glippings Tid. Foran (øst for) Bygningen gik en svær Mur med en lille Runddel, som rimeligvis har tjent til Forsvar og vel ogsaa til Talerstol for Birkefogden, naar han f. Eks. efter hvert Tingstævne 3 Gange højlydt skulde spørge, om der nu var flere, der havde noget at fremføre for Retten. Muren fortsattes tværs over Kørevejen — med en Gennemgang — til den førnævnte Ydermur.

1545 melder den lybske Foged Blasius van Wickede, at han med Hensyn til de 2 Kvinder, der har søgt at ombringe ham ved Gift, efter dansk Lov har holdt „Buhedingk vor dem Slate“ (Broting foran Slottet). Printzenskjolds „Ransakning“ meddeler, at Hammershus Broting er beliggende straks udenfor Slotsporten. Retsbetjentene lønnes af Allinge-Sandvig Borgere. Rasmus Raun 1671: Hammershus med Allinge og Sandvig holder Birketing straks nedenfor Slotsporten. Angaaende forskellige Retssager, som er blevet behandlet i Brotinghuset, vil disse senere blive omtalt i et Afsnit for sig under Slottets Historie.

I Hjørnet, hvor Ydermuren drejer skarpt mod Vest, stod de sidste Kanoner paa Slottet, længe efter, at dette var nedlagt; det var Hammershus „østre“ og „vestre Bateria“ til Beskydning af Sænebugten (Hammerhavnen). Kort før Muren støder op til Hundetaarnet, gik atter en Tværmur ud fra Ydermuren.

Den brolagte Kørebane ender i Slotsporten i Ringmurens Nordside. Ved det østlige Hjørne af denne og udenfor Muren laa en Bygning med Trappegavl i Øst-Vest. I den vestlige Ende er der en senere tilmuret Nedgang til den foranliggende Dam. Huset var Slottets Smørkælder, hvor Landgildesmørret oplagredes. Husets østre Ende var indrettet til Forsvar og gav Plads for Skyts.

1610 — i Smørkælderen; 1 Jernvægt med Lænker og beslagne Skovler og Kobberlodder, 1 gammel udøgtig Bismervægt, 1 Smørsøger. En Lokalitet kaldet „Spids hovedet“ omtales i Forbindelse med Smørkælderen. 1610 hedder det: „Den Runddel, som kaldes „Spitshoffed“ er en gammel Mur med Træværk og med et gammelt Halvtæg. I et Kammer under „Spidshofen“ (Sta-

vemaaden varierer) er der 2 Skiver (Borde) 1611 kommer der 3 nye Vinduer paa „Spidzhoffuid“ og Loftet og Hylder. 1615 repareres det atter, da Taget over S. er nedblæst. 1621 indrettede Hans Lindenov (den yngre) ved Smørkælderen et Kammer kaldet Spidshovedet.

1621 — det Hus østen for Porten, som kaldes Smørkælderen, er velbeholden.

1645 fandtes der her 3 Læster Landgildesmør, 1 beslagen Vægt med Kobberlodder.

Foran (Nord for) Slotsporten laa et triangulært Jordværk med Pallisader og Tømmerport. Volde-ne er endnu bevarede. Værket opførtes af Svenskerne, da de en kort Tid havde Slottet i 1645, forbedredes af Printzenskjold 1658, da Svenskerne anden Gang residerede paa Slottet, og udbyggedes yderligere Aaret efter af Danskerne. Denne særlige Interesse for dette Værk tyder paa, at det var et for den Tid moderne Forsvarsanlæg. Samme Anlæg fandtes ved Ringmurens nordvestlige Hjørne ved Hundetaarnet foran „Svenskehullet“, hvorigennem Svenskerne 1645 skal være draget ind paa Slottet. Blev ligeledes anlagt af Svenskerne 1645.

En Bemærkning fra 1638 — se nedenfor — tyder dog paa, at der ogsaa før 1645 har været et lignende Anlæg foran Slotsporten.

1638 — Tjære, Tømmer m. m. købes og Arbejds løn betales til den ny Hoffmeyer (Tømmerport) udenfor Slotsporten, formedels, den gamle er ganske forraadnet.

I Nørre Runddel omtrent paa Midten af den nordlige Side af Ringmuren, var dennes Hovedforsvar samlet. Runddelen havde fire Etager, hver især rigelig forsynet med Skyts.

Forinden Læsere føres videre gennem Porthuset ind paa selve Slottet, skal Bestykningen her og langs Ringmuren nærmere omtales.

Autokørsel.

Ny lukket 4—5 Pers. Bil udlejes
Vognm. C. P. Pedersen,
Nygade, Allinge Tlf. 133.

Aktieselskabet Hasle Bank

modtager Indskud paa Indlaansbog og Folio, Termins-ydelser til Kreditforeninger, ordner Kreditlaan m. m.

Overretssagfører

Jac. Jensen.

Inkassationer, Ejendomshandler. Dokumentsskrivning, Dødsbo behandling m. v.

Kontor i Allinge:

(Bogtrykker Gornitzkas Ejendom).
Træffes personlig hver Fredag Kl. 11-1.

Nu er det Jstid!

Flødeisen fra
Mejeriet Kåbjerggaard
bringes i Erindring.

Alle gangbare Sorter haves.
Vore øvrige Mejeriprodukter anbf.
Forlang vor Flaskefløde.

Slagteriets Udsalg, Allinge.

Friske Varer Onsdag og Fredag.
Fersk Flæsk, Karbonade, Mørbrad.
Medisterpølse, Fars.
Bayerske Pølser, Knækpølser
Røget Medisterpølse og Sylte.
hjemmesmeltet Fedt.
Forskelligt Paalæg.
Dina Sørensen, Tlf. 38.

Allinge Skæperi

Optændningsbrænde altid paa Lager, billige Priser.
Tlf. 29, Geert Hansen.